

ЗАКОН ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ СПОРОВИ

Сл. Весник на Р. Македонија бр.87/07 од 12.07.2007 год.

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ ПРЕДМЕТ НА УРЕДУВАЊЕ

Член 1

1) Со овој закон се уредуваат начинот и постапката на мирно решавање на колективните и одделни индивидуални работни спорови, изборот, правата и обврските на помирувачот и арбитрите и другите прашања од значење за мирното решавање на работните спорови.

2) Постапката за мирно решавање на работните спорови се покренува и води во согласност со овој закон, ако за истиот спор не е одлучено во согласност со прописите за работните односи.

ОСНОВНИ ПОИМИ

Член 2

1) Колективен работен спор, во смисла на овој закон, се смета спор по повод склучување, измена, дополнување или примена на колективен договор, остварување на правата на синдикално организирање и штрајк (во натамошниот текст: колективен спор).

2) Страна во колективниот спор, во смисла на овој закон, се сметаат учесниците во склучувањето на колективниот договор во согласност со закон (во натамошниот текст: страна во спорот).

Член 3

1) Индивидуален работен спор, во смисла на овој закон, се смета спор по повод откажување на договор за вработување и неисплата на најниската плата (во натамошниот текст: индивидуален спор).

2) Страни во индивидуалниот спор, во смисла на овој закон, се сметаат работникот и работодавачот (во натамошниот текст: страна во спорот).

Член 4

1) Помирувач, во смисла на овој закон, се смета лице кое дава помош на страните во колективниот спор со цел да склучат спогодба за решавање на спорот.

2) Арбитер, во смисла на овој закон, се смета лицето кое одлучува за предметот на индивидуалниот спор.

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Начело на доброволност

Член 5

1) Учесниците во склучувањето на колективниот договор се слободни доброволно да одлучат за учеството на помирувачот во колективното договарање.

2) Страните во спорот се слободни доброволно да одлучат за пристапување кон мирно решавање на спорот, ако со овој закон поинаку не е определено.

Начело на трипартизам, неутралност и непристрасност

Член 6

1) Во постапката за мирно решавање на работниот спор учествуваат страните во спорот и помирувачот, односно арбитерот, во согласност со овој закон.

2) Помирувачот, односно арбитерот е должен да постапува неутрално и непристрасно во однос на страните или предметот на спорот.

II. РЕПУБЛИЧКИ СОВЕТ ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ СПОРОВИ

ОСНОВАЊЕ И ДЕЛОКРУГ НА РАБОТА

Член 7

Се основа Републички совет за мирно решавање на работните спорови како стручен орган (во натамошниот текст: Советот).

Член 8

Советот врши стручни работи кои се однесуваат на:

- 1) мирното решавање на колективните и одделните индивидуални работни спорови;
- 2) избор на помирувачи и арбитри;
- 3) водење Именик на помирувачи и арбитри (во натамошниот текст: Именикот);
- 4) стручно усовршување на помирувачите и арбитрите;
- 5) одлучување за изземање на помирувачите и арбитрите;
- 6) евиденција за постапките за мирно решавање на работните спорови и
- 7) други работи определени со закон.

ДИРЕКТОР НА СОВЕТОТ

Член 9

- 1) Со работата на Советот раководи директор.
- 2) Директорот го именува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата).

III. ПОСТАПКА ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ СПОРОВИ ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Покренување на постапка

Член 10

1) Постапка за мирно решавање на работен спор се покренува со поднесување предлог до Советот.

2) Странките во спорот можат да поднесат предлог заеднички или поединечно.

3) Предлогот содржи особено:

1. име, презиме и адреса, односно назив и седиште на страните во спорот и

2. предметот на спорот.
- 3) Кон предлогот страните во спорот доставуваат документација во врска со предметот на спорот, како и имиња на сведоците, ако ги има.

Член 11

1) Ако предаогот го поднела една од страните во спорот, Советот ги доставува предлогот и документацијата на другата страна во спорот и ја повикува во рок од три дена да се изјасни дали прифаќа мирно решавање на спорот.

2) Ако во рокот од ставот 1 на овој член странката која го поднела предлогот не добила одговор за прифаќање се смета дека предлогот за поведување постапка не е прифатен.

Определување на помирувачи, односно арбитри

Член 12

1) Помирувачот, односно арбитерот спогодбено го определуваат страните во спорот од Именикот, во заедничкиот предлог, односно во рок од три дена од денот на прифаќањето на поединечниот предлог.

2) Ако страните во спорот спогодбено не определат помирувач, односно арбитер, го определува директорот на Советот.

Член 13

Советот го доставува предлогот и документацијата во врска со предметот на спорот на помирувачот, односно арбитерот кој е определен за конкретниот спор, во рок од три работни дена од денот па неговото определување.

Трошоци на постапката

Член 14

Трошоците за помирувачот, односно арбитерот ги сноси Советот.

Член 15

Секоја страна во спорот ги сноси своите трошоци во поглед на начинот на меѓусебното обештетување на учесниците во мирното решавање на спорот во текот и во врска со водењето на постапката за мирно решавање на спорот.

КОЛЕКТИВЕН СПОР

Учество на помирувачот во колективното договарање

Член 16

1) Учесниците во колективното договарање (во натамошниот текст: учесниците), можат да поднесат предлог до Советот за учество на помирувачот во колективното договарање со цел за укажување на помош и спречување на настанување на спор.

2) Учесниците можат да поднесат предлог заеднички или поединечно.

3) Ако предлогот го поднел еден од учесниците, Советот го доставува предлогот и документацијата до другите учесници со барање во рок од три дена да се изјаснат дали прифаќаат учество на помирувач во колективното договарање.

4) Предлогот содржи: вид на колективниот договор, учесниците, местото и времето на преговорите, а заедничкиот предлог и име, презиме и адреса на помирувачот.

Член 17

- 1) Помирувачот во постапката на колективното договарање:
 1. присуствува на преговорите;
 2. им укажува на учесниците на предлозите кои не се во согласност со закон и другите прописи;
 3. им дава стручна и друга помош на учесниците и
 4. им помага на учесниците да постигнат спогодба, без право да наметне решение во споррт, во согласност со принципите за мирно решавање на работните спорови.
- 2) Помирувачот е должен да биде неутрален и непристрасен во текот на преговорите.

Спор во дејностите од општ интерес

Член 18

1) Во случај на штрајк и во случај на спор во дејностите од општ интерес или во дејностите во кои прекилот на работата би можел да го загрози животот или здравјето на луѓето или да нанесе штета од поголеми размери, страните во спорот се должни да пристапат и мирно да го решат колективниот спор во рок од десет дена од поднесеното барање.

2) Дејности во смисла на ставот 1 на овој член се дејностите кои ги вршат работодавачите во областа на: електростопанството, водостопанството, сообраќајот, радиотелевизијата чиј основач е Република Македонија или единиците на локалната самоуправа, ПТТ услугите, комуналните дејности, производството на основни прехранбени производи, здравствената и ветеринарната заштита, образованието, заштитата на децата, социјалната заштита, полицијата и одбраната.

Член 19

1) Во дејностите од членот 18 на овој закон страните во спорот се должни да поднесат заеднички предлог во рок од три дена од денот на настанувањето на спорот.

2) Ако страните на спорот не поднесат предлог се должни да го известат Советот.

3) Ако страните во спорот не поднесат предлог, директорот на Советот по службена должност покренува постапка за помирување и определува помирувач од Именикот.

Орган надлежен за помирување

Член 20

1) Постапката за помирување на колективниот спор се води пред Одборот за помирување (во натамошниот текст: Одборот).

2) Одборот го сочинуваат по еден претставник од страните во спорот и помирувачот.

Постапка за помирување

Член 21

1) Помирувачот е должен да ја закаже расправата во рок од три дена од денот на приемот на предлогот и документацијата за предметот на спорот и за тоа ги известува страните во спорот.

2) Страните во спорот се должни да определат свој претставник во Одборот и за тоа да го известат помирувачот најдоцна до денот на закажаната расправа.

3) Ако страните во спорот не определат свој претставник во рокот од ставот 2 на овој член, постапката на помирување ја води помирувачот со непосредни контакти со страните во спорот.

4) Претставниците на страните во спорот на расправата ги изнесуваат своите ставови и предлози.

Член 22

Помирувачот има право и одвоено, надвор од расправата, да прибави информации и други податоци од претставници на страните во спорот.

Член 23

По завршување на постапката за помирување, помирувачот ја заклучува расправата и со членовите на Одборот донесува препорака за начинот на решавање на спорот (во натамошниот текст: препорака).

Член 24

1) Одборот ја дава препораката во писмена форма, со образложение.

2) За препораката е потребно да гласаат сите членови на Одборот.

3) Ако Одборот не донесе препорака во рок од пет дена од денот на заклучувањето на расправата, помирувачот може на странките во спорот да им предложи препорака.

Член 25

1) Препораката не ги обврзува страните во спорот.

2) Ако страните во спорот ја прифатат препораката, склучуваат Спогодба за решавање на спорот.

3) Ако предмет на спорот е колективен договор, Спогодбата претставува составен дел на колективниот договор.

4) Ако предмет на спорот не е колективен договор, Спогодбата има сила на судско порамнување.

Член 26

1) Страната во спорот која нема да ја прифати препораката е должна во рок од три дена од денот на доставувањето на препораката да ги наведе причините за неприфаќањето на препораката.

2) На предлог на помирувачот Советот може да ја објави препораката и причините за неприфаќање на препораката во средствата за јавно информирање.

Член 27

Постапката за помирување се завршува пред Одборот, ако страните во спорот склучат Спогодба за решавање на спорот во рок од 30 дена од денот на отворањето на расправата.

Член 28

1) Ако постапката не се заврши во смисла на членот 27 од овој закон, помирувачот го распушта Одборот и ја продолжува постапката на помирување со непосредни контакти со страните во спорот.

2) Во случајот од ставот 1 на овој член помирувачот им дава помош на страните во спорот да се состанат, расправаат за предметот на спорот и склучат Спогодба за решавање на спорот.

ИНДИВИДУАЛЕН СПОР

Член 29

1) Индивидуален спор може да се решава пред арбитер, во согласност со овој закон, ако предмет на спорот е:

1. откажувањето на договор за вработување и
2. неисплата на најниска плата.

2) Ако меѓу страните во индивидуалниот спор тече судска постапка од иста фактичка и правна основа, страните во спорот се должни на судот заеднички да му поднесат барање за прекин на постапката.

Постапка пред арбитерот

Член 30

1) Арбитерот е должен да закаже расправа во рок од три дена од денот на приемот на предлогот и документацијата за предметот на спорот и за тоа ги известува страните во спорот.

2) Расправата се одржува во присуство на страните во спорот и арбитерот.

3) Арбитерот ја отвора расправата и утврдува дали поканетите лица присуствуваат на расправа.

4) Ако една од страните во спорот неоправдано изостане од расправата, арбитерот може да одржи расправа во нејзино отсуство, земајќи ја предвид документацијата која таа страна ја доставила.

5) Секоја страна во спорот може да го повлече предлогот за покренување на постапка пред арбитерот најдоцна до денот на отворањето на расправата.

Член 31

1) Одржувањето на расправата е јавно.

2) Арбитерот може да исклучи јавност на барање на страните во спорот, ако за тоа постојат оправдани причини.

Член 32

1) Арбитерот ја води расправата, зема изјави од страните во спорот и од другите лица во постапката, изведува докази и се грижи во текот на постапката да се изнесат сите факти релевантни за одлучувањето.

2) Страните во спорот имаат и право пред арбитерот да се изјаснат за предметот на спорот и да одговараат на наводите на другата страна во спорот.

3) Арбитерот одлучува за одлагање на расправата, по службена должност или на барање на страните во спорот.

4) Во случајот од ставот 3 на овој член арбитерот е должен да закаже расправа најдоцна во рок од пет дена од денот на одлагањето на расправата.

Член 33

1) Арбитерот може да ангажира вештаци.

2) На вештаците соодветно се применуваат одредбите на овој закон за изземање на арбитрите.

Член 34

- 1) Страните во спорот имаат право да даваат завршен збор на расправата.
- 2) Ако арбитерот смета дека предметот на спорот е расправен така да може да одлучи, ја заклучува расправата.

Член 35

- 1) Арбитерот донесува решение за предметот на спорот во рок од 30 дена од денот на отворањето на расправата.
- 2) Решението содржи:
 1. име, презиме и адреса, односноcs назив и седиште на страните во спорот;
 2. изрека;
 3. образложение;
 4. дата на донесување на решението и
 5. име, презиме и потпис на арбитерот.
- 3) Против решението не е дозволена жалба.
- 4) Решението е правосилно и извршно со денот на доставувањето на страните во спорот, а ако во решението е утврдено дека дејствието кое е предмет на извршување може да се изврши во оставениот рок, решението постанува извршно со истекот на тој рок.

Член 36

Страните во спорот се должни да го известат судот за донесувањето на решението ако постапката пред судот е прекината.

IV. ПОМИРУВАЧИ И АРБИТРИ ИЗБОР НА ПОМИРУВАЧИ И АРБИТРИ

Член 37

За помирувач и арбитер може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

1. да е државјанин на Република Македонија;
2. да има висока стручна подготовка и најмалку пет години работно искуство во областа на работните односи;
3. да не му е изречена санкција забрана за вршење професија, дејност или должност;
4. да е достоинствено на должноста помирувач, односно арбитер и
5. да има сертификат од Републичкиот совет за завршена обука според Програмата за обука на помирувачи и арбитри.

Член 38

- 1) Изборот на помирувачи и арбитри се врши по пат на јавен оглас кој го објавува Советот.
- 2) Изборот од пријавените кандидати го врши Комисијата за избор на помирувачи и арбитри (во натамошниот текст: Комисијата).
- 3) Комисијата ја сочинуваат два претставника на Владата, два претставника на репрезентативните синдикати основани на територијата на Република Македонија и два претставника на репрезентативните здруженија на работодавачите основани на територијата на Република Македонија.

4) Претставниците на Владата ги именува Владата, а претставниците на синдикатите и на здруженијата на работодавачите ги именува Економско - социјалниот совет основан за територијата на Република Македонија, на предлог на репрезентативните синдикати и репрезентативните здруженија на работодавачите - членови на тој совет.

5) Комисијата избира претседател од редот на своите членови.

6) Мандатот на членовите на Комисијата трае четири години.

Член 39

1) Одлуката за избор на помирувачи и арбитри Комисијата ја донесува во рок од 15 дена од денот на истекот на рокот за поднесување на пријава.

2) Одлуката се смета за донесена ако за неа гласале двотретинско мнозинство од членовите на Комисијата.

ТРАЕЊЕ НА МАНДАТОТ

Член 40

Помирувачот и арбитерот се избираат на четири години и можат да бидат повторно избрани.

ИМЕНИК

Член 41

1) Својство на помирувач, односно арбитер се стекнува со денот на уписот во Именикот.

2) Врз основа на одлуката за избор на помирувач, односно арбитер, директорот на Советот донесува решение за упис во Именикот.

3) Решението содржи име, презиме и адреса на помирувачот, односно арбитерот.

Член 42

Именик води Советот. Именикот ги содржи следниве податоци:

1. име и презиме на помирувачот, односно арбитерот;
2. адреса;
3. стручна подготовка;
4. број и дата на одлуката за избор;
5. број и дата на решението за упис и бришење од Именикот и
6. сертификатот.

Член 43

Помирувачот и арбитерот се должни да ја пријават промената на податоците од членот 42 став 2 точки 2 и 4 на овој закон во рок од три дена од настанувањето на промената.

Член 44

1) Својството на помирувач и арбитер престанува со бришење од Именикот.

2) Помирувачот, односно арбитерот се брише од Именикот:

1. ако дополнително се утврди дека не се исполнети условите од членот 37 на овој закон;
2. ако престанат да постојат условите од членот 37 точки 1, 3 и 4 на овој закон;

3. по истекот на рокот на кој е избран, ако не биде повторно избран;
4. ако одбие стручно да се усовршува;
5. ако нестручно и несовесно ја врши должноста;
6. ако неуредно не се јавува на Советот;
7. ако неоправдано ја одолжува постапката за мирно решавање на работните спорови;
8. на негово барање;
9. поради губење на деловната способност и
10. поради смрт.

Член 45

1) Барање за бришење од Именикот може да поднесе Економско - социјалниот совет или еден од учесниците на тој Совет.

2) Директорот на Советот донесува решение за бришење од Именикот, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето, односно од денот на дознавањето за околностите од членот 44 став 2 на овој закон.

3) Во случаите од членот 44 став 2 точки 4 до 7 на овој закон директорот на Советот донесува решение за бришење во согласност со Економско - социјалниот совет, освен ако барањето за бришење го поднел тој Совет.

4) Решението за бришење од Именикот е конечно и против него може да се води управен спор во согласност со закон.

Член 46

Решението за упис и бришење од Именикот се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

ИЗЗЕМАЊЕ НА ПОМИРУВАЧ ОДНОСНО АРБИТЕР

Член 47

1) Странките во спорот можат до директорот на Советот да поднесат барање за изземање на помирувач, односно арбитер, и тоа ако:

1. застапува некоја од страните во спорот или ја застапувал во последните пет години некоја од, страните во спорот;
2. е во крвно сродство во прва линија до кој било степен, а во странична линија до четврт степен со некоја од страните во спорот, односно ако брачниот другар или сродник по женско сродство до втор степен со некоја од страните во спорот;
3. е во работен или членски однос со некоја од страните во спорот или таквиот однос настанал последните две години и
4. е поврзан со страните во спорот на кој било друг начин кој би можел да влијае на неговата непристрасност.

2) Помирувачот и арбитерот по службена должност водат грижа за причините за изземање во текот на постапката и се должни за нив да го известат директорот на Советот.

3) Директорот на Советот одлучува за изземање на помирувач, односно арбитер по добивањето на известување од помирувачот, односно арбитерот и на барање на страните во спорот во рок од осум дена од дознавање на причините за изземање,

4) Во случај на изземање постапката за мирно решавање на работниот спор продолжува по изборот на нов помирувач, односно арбитер во согласност со овој закон.

ДОЛЖНОСТИ И ПРАВА НА ПОМИРУВАЧОТ И АРБИТЕРОТ

Должности на помирувачот и арбитерот

Член 48

Помирувачот и арбитерот се должни да постапуваат совесно и според своето најдобро знаење, со цел за решавање на спорот меѓу страните во спорот.

Член 49

Помирувачот и арбитерот се должни стручно да се усовршуваат.

Член 50

Помирувачот и арбитерот се должни редовно да го известуваат Советот за покренувањето, текот и завршувањето на постапката за мирно решавање на работниот спор.

Права на помирувачот и арбитерот

Член 51

1) Помирувачот и арбитерот имаат право на плата, придонеси и надоместоци од плата согласно со закон и колективен договор.

2) Средствата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

V. ЕВИДЕНЦИЈА ЗА ПОСТАПКИТЕ ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ СПОРОВИ

Член 52

Советот води евиденција за постапките за мирно решавање на работните спорови. □

Евиденцијата содржи особено:

1) име, презиме и адреса, односно назив и седиште на страните во спорот;

2) име и презиме на помирувачот односно арбитерот;

3) предметот на спорот;

4) дата на покренување на постапка и

5) дата и начинот на завршувањето на спорот.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 53

1) Владата ќе именува директор на Советот во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

2) Советот започнува со работа од денот на именувањето на директорот на Советот.

3) Изборот на помирувачите и арбитрите и нивниот упис во Именикот, во согласност со овој закон ќе се изврши во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

4) Одредбите на овој закон кои се однесуваат на постапката за мирно решавање на работните спорови ќе се применуваат од 1 јануари 2008 година.

Член 54

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".